

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
КІРОВОГРАДСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

28. 07. 2016р.

м. Кіровоград

№01-17/15 - рк/к

Про припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють

Адміністративна колегія Кіровоградського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання відділу досліджень і розслідувань про ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях товариства з додатковою відповідальністю «Інтерресурси» (далі – ТДВ «Інтерресурси» або Товариство), (місцезнаходження: вул. Дарвіна, 50, м. Кіровоград, 25014, ідентифікаційний код 01882172),

ВСТАНОВИЛА:

На виконання постійного доручення Голови Антимонопольного комітету України від 20.02.2012 року №13-01/86 щодо поглибленого дослідження ринків житлово-комунальних послуг, відділом досліджень і розслідувань було здійснено дослідження дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема, під час підготовки та укладання суб'єктами природних монополій договорів на надання послуг з централізованого опалення.

За результатами проведеного дослідження встановлено наступне.

ТДВ «Інтерресурси» діє згідно статуту (нова редакція), зареєстрованого Державним реєстратором виконавчого комітету Кіровоградської міської ради 19.09.2012р. за номером запису 14441050003008109 та має статус юридичної особи. Таким чином, Товариство є суб'єктом господарювання відповідно до ст.1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Відповідно до витягу Державної реєстраційної служби України від 16.09.2015р: дата первинної реєстрації – 20.08.1991, дата та номер останнього запису в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців про включення Товариства до Єдиного державного реєстру – 30.03.2012, №14441450000008109. Місцезнаходження юридичної особи: вул. Дарвіна, 50, м. Кіровоград, 25014, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ 01882172.

Внаслідок технологічних особливостей виробництва на ринку транспортування теплової енергії ТДВ «Інтерресурси» не зазнає значної конкуренції, а тому, відповідно до частини 1 статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вказане Товариство займає монопольне (домінуюче) становище на ринку транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами, що знаходяться у м. Кіровограді його законному користуванні, і є суб'єктом природної монополії на цьому ринку.

Послуги транспортування теплової енергії, згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії», віднесені до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.

Відповідно до статті 1 цього Закону конкуренція на зазначеному ринку не є доцільною (економічно ефективною), що вказує на відсутність потенційних конкурентів.

Послуги з постачання теплової енергії, відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії», віднесені до сфери діяльності суб'єктів господарювання на суміжних ринках, що регулюються відповідно до цього Закону.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про природні монополії» діяльність суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.

ТДВ «Інтерресурси» здійснює діяльність з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії за регульованим тарифом на підставі ліцензій, виданих 11.04.2012р. Кіровоградською обласною державною адміністрацією, відповідно, серія та номер, АВ №501662, АВ №501666, АВ №501667. Тобто, ТДВ «Інтерресурси» - суб'єкт господарювання сфери теплопостачання, що одночасно є ліцензіатом з виробництва, постачання та транспортування теплової енергії.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 1875 – IV від 24 червня 2004 (далі Закон № 1875 – IV від 24 червня 2004), органи місцевого самоврядування визначають виконавця житлово-комунальних послуг, зокрема по централізованому опаленню (до 26.04.2014 р.).

Частиною 4 статті 19 Закону № 1875 – IV від 24 червня 2004 зазначено, що виконавцем послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води для об'єктів усіх форм власності є суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (теплопостачальна організація) (статтю 19 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1198-VII від 10.04.2014, який набрав чинності 26.04.2014р.).

Рішенням виконавчого комітету Кіровоградської міської ради від 26.12.2012 р. № 1083 визначено ТДВ «Інтерресурси» виконавцем послуг з централізованого опалення у дошкільному навчальному закладі №35 та житловому фонді комунальної власності територіальної громади м. Кіровограда згідно з додатком до зазначеного рішення.

За попереднім дослідженням ринку надання послуг з централізованого опалення ТДВ «Інтерресурси», у часових межах 2012 -2015р.р. - поточний період 2016 р.р., має ознаки суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого опалення в територіальних межах м. Кіровограда, в яких розташовані теплові мережі Товариства, з часткою більшою за 35% .

Закон України «Про житлово-комунальні послуги» (надалі – Закон № 1875 – IV від 24 червня 2004 року) визначає основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері надання та споживання житлово-комунальних послуг між їхніми виробниками, виконавцями і споживачами, а також їхні права та обов'язки.

Аналіз цього Закону дає підстави для висновку, що він належить до нормативного акта спеціальної дії, який регулює відносини, що виникають між виробниками, виконавцями, споживачами у процесі створення, надання та споживання житлово-комунальних послуг.

Разом з тим стаття 4 Закону № 1875-IV від 24 червня 2004 року передбачає, що законодавство України у сфері житлово-комунальних послуг, крім цього Закону, базується на Конституції України і складається з нормативно-правових актів у галузі цивільного, житлового законодавства та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері житлово-комунальних послуг.

Відповідно до пункту 2 частини 1 статті 208 ЦК України правочин між фізичною і юридичною особами належить вчиняти у письмовій формі, за виключенням випадків, передбачених частиною 1 статті 206 цього Кодексу.

Договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору (ч. 1 ст. 638 ЦК України). Інші випадки визнання договору укладеним зазначені у ст. ст. 642 - 643 ЦК України.

Частина 1 статті 628 ЦК України передбачає, що зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними, та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства.

Відповідно до частини 1 статті 19 Закону № 1875 – IV від 24 червня 2004 року передбачено, що відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах.

Статті 20, 21 цього Закону визначають обов'язки споживача та виконавця житлово-комунальних послуг.

Пунктом 3 ч. 2 ст. 21 Закону № 1875 – IV від 24 червня 2004 року передбачений обов'язок виконавця підготувати та укласти договір на надання житлово-комунальних послуг зі споживачем **на основі типового договору**. Цей обов'язок відповідає зустрічному обов'язку споживача, визначеному п. 1 ч. 3 ст. 20 цього Закону, укласти з виконавцем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання згідно з типовим договором.

Форма та зміст (умови) типового договору затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року № 630 «Про затвердження Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення» (далі – постанова КМУ №630).

З аналізу змісту частини 3 статті 6, частини 1 статті 630 ЦК України, ст. ст. 19 – 21 Закону № 1875 – IV від 24 червня 2004 року, постанови КМУ № 630 вбачається, що умови типового договору, що набули юридично обов'язкового значення в силу актів цивільного законодавства, є обов'язковими для сторін договору, **які не мають права відступити від їх положень і врегулювати свої відносини на власний розсуд**.

Таким чином, підготовка та укладення договору на надання житлово-комунальних послуг **на основі типового договору є обов'язком виконавця**. Відмова виконавця послуг від укладення такого договору в такому разі суперечить вимогам частини 3 статті 6, ст. ст. 627, 630 ЦК України та ст. ст. 19, 21 Закону № 1875 – IV від 24 червня 2004 року.

Відповідно до пункту 8 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою КМУ №630, послуги надаються споживачеві згідно з договором, що оформляється на основі **типового договору** про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

ТДВ «Інтерресурси», відповідно до вимоги Кіровоградського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 14.03.2016р. №01-17/302, надало інформацію (лист від 28.03.2016р. №68), щодо укладених із споживачами наступних договорів на виробництво та постачання теплової енергії: №23-13 від 29.12.2012р., №66-13 від 29.12.2012р., №18-13/1 від 01.01.2013р., №25-13 від 01.01.2013р., №30-13 від 01.01.2013р., №1-14 від 01.01.2014р., №2-14 від 01.01.2014р., №3-14 від 01.01.2014р., №4-14 від 01.01.2014р., №9-14 від 01.01.2014р., (далі – Договори).

Слід зазначити, що відповідно до пункту 3 рішення виконавчого комітету від 26.12.2012р. №1083 «Про визнання виконавця послуг з централізованого опалення» ТДВ «Інтерресурси» було зобов'язано укласти договори на надання послуг централізованого опалення з фізичними та юридичними особами, які отримують чи мають намір отримати зазначені послуги.

У ході розгляду Договорів встановлено, що зазначені Договори не відповідають вимогам пункту 3 частини 2 статті 21 Закону № 1875 – IV від 24 червня 2004 року, а саме: з споживачами послуг укладені підготовлені виконавцем послуг Договори, які відступають від положень типового договору, затвердженого постановою КМУ №630, сторони в належній формі не досягли згоди з усіх істотних умов договору про надання послуг з централізованого опалення і свої відносини з споживачами послуг ТДВ «Інтерресурси» врегулювало на власний розсуд. При цьому, у Договорах, зокрема, були звужені права споживачів послуг, обов'язки виконавця послуг, та не надано необхідної інформації в повному обсязі (див. порівняльну таблицю):

	Текст Типового договору	Текст Договору	Відмінності
1.	Звужування прав споживачів послуг та покладання на них неправомірних обов'язків:		
№	1	2	3
	Пункт 16. Споживач має право: на:		
а)	2) отримання в установленому законодавством порядку інформації про перелік послуг, їх вартість, загальну суму місячного платежу, структуру тарифів, нормативів (норм) споживання, режиму надання послуг, їх споживчі властивості;	Відсутній.	
б)	3) відшкодування збитків, завданих його майну та/або приміщенню, шкоди, заподіяної його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг;	Відсутній.	
в)	10) періодичну перевірку, обслуговування та ремонт квартирних засобів обліку, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж;	Відсутній.	
г)	14) укладення з виконавцем договору про заміну або ремонт технічно несправних санітарно-технічних приладів, пристроїв, обладнання та квартирних засобів обліку.	Відсутній.	
д)	Порядок встановлення факту неналежного надання або ненадання послуг та розв'язання спорів 23. У разі неналежного надання або ненадання послуг виконавцем споживач повідомляє про це виконавця в усній формі за допомогою телефонного зв'язку чи у письмовій формі за адресами, що зазначені в цьому договорі. У повідомленні зазначається прізвище, ім'я та по батькові, точна адреса проживання споживача, а також найменування виду неналежно наданої або ненаданої послуги. Повідомлення споживача незалежно від його форми (усна або письмова) обов'язково реєструється представником виконавця у журналі реєстрації заявок споживачів. Представник виконавця зобов'язаний повідомити споживачеві відомості про особу, яка прийняла повідомлення (прізвище, ім'я та по батькові), реєстраційний номер повідомлення та час його прийняття.	Відсутній.	
е)	24. Представник виконавця, якому відомі причини неналежного надання або ненадання послуг, зобов'язаний невідкладно повідомити про це споживача та зробити відповідну відмітку в журналі реєстрації заявок, що є підставою для визнання виконавцем факту неналежного надання або ненадання послуг.	Відсутній.	
ж)	25. Представник виконавця, якому не відомі причини неналежного надання або ненадання послуг, зобов'язаний узгодити з виконавцем точний час та дату встановлення факту ненадання послуг, надання їх не у повному обсязі або перевірки кількісних та/або якісних показників надання послуг. У разі необхідності проведення такої перевірки у приміщенні споживача представник виконавця повинен з'явитися до споживача не пізніше визначеного у договорі строку.	Відсутній.	

№	1	2	3
з)	26. У разі незгоди з результатами перевірки кількісних та/або якісних показників надання послуг споживач і виконавець визначають час і дату повторної перевірки, для проведення якої запрошується представник уповноваженого органу виконавчої влади та/або органу місцевого самоврядування, а також представник об'єднання споживачів. За результатами проведення повторної перевірки складається акт про неналежне надання або ненадання послуг, який підписується споживачем (його представником), представником виконавця, представниками уповноваженого органу виконавчої влади та/або органу місцевого самоврядування, а також представником об'єднання споживачів.	Відсутній.	
и)	27. За результатами перевірки складається акт-претензія про неналежне надання або ненадання послуг (далі - акт-претензія), який підписується споживачем та представником виконавця згідно з додатком 2 до Правил. Акт-претензія складається у двох примірниках по одному для споживача та виконавця.	Відсутній.	
к)	28. У разі неприбуття представника виконавця в установлений договором строк для проведення перевірки кількісних та/або якісних показників або необґрунтованої відмови від підписання акта-претензії такий акт вважається дійсним, якщо його підписали не менш як два споживачі.	Відсутній.	
л)	29. Акт-претензія реєструється уповноваженими особами виконавця у журналі реєстрації актів-претензій згідно з додатком 3 до Правил. Виконавець зобов'язаний розглянути такий акт і повідомити протягом трьох робочих днів споживача про її задоволення або про відмову у задоволенні з обґрунтуванням причин такої відмови. У разі ненадання протягом встановленого строку виконавцем відповіді вважається, що він визнав викладені в акті-претензії факти неналежного надання або ненадання послуг. Спори щодо задоволення претензій споживачів розв'язуються у суді. Споживач має право на досудове розв'язання спору шляхом задоволення пред'явленої претензії.	Відсутній.	
2.	Звужування обов'язків виконавця послуг:		
а)	Пункт 19. Виконавець зобов'язаний: 5) проводити два рази на рік перевірку стану внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку із складенням відповідного акта;	Відсутній.	
б)	6) узгодити із споживачем не пізніше ніж за три робочих дні до проведення планових робіт всередині житлового приміщення час доступу до такого приміщення з наданням йому відповідного письмового повідомлення;	Відсутній.	
в)	10) утримувати внутрішньобудинкові мережі у належному технічному стані, здійснювати їх технічне обслуговування та ремонт;	Відсутній.	
г)	11) інформувати споживача протягом доби з дня виявлення недоліків у роботі внутрішньобудинкових інженерних систем та/або інженерного обладнання, що розташовані за межами багатоквартирного будинку або житлового будинку (у разі його особистого звернення - невідкладно), про причини та очікувану тривалість зупинення надання послуг або обмеження їх кількості, а також про причини порушення якісних показників надання послуг;	Відсутній.	

№	1	2	3
д)	18) відшкодувати збитки, завдані майну та/або приміщенню споживача та/або членів його сім'ї, шкоду, що заподіяна його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг, а також моральну шкоду в порядку та розмірі, які визначаються відповідно до законодавства і цього договору;	Відсутній.	
е)	19) сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеню) у разі ненадання послуг або надання послуг неналежної якості у порядку та у випадках, передбачених законодавством і цим договором.	Відсутній	
ж)	Пункт 21. Виконавець несе відповідальність у разі: 2) надання послуг не в повному обсязі, зниження їх якості, зокрема зниження їх кількісних та/або якісних показників - шляхом зменшення розміру плати та виплати споживачеві компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт у розмірі, встановленому законодавством, _____ відсотків місячної плати за послугу за кожен день її ненадання.	Відсутній	
з)	Пункт 22. Точками розподілу, в яких здійснюється передача послуг від виконавця споживачеві, є: 1) у багатоквартирному будинку послуги з: централізованого опалення - відгалуження від стояків у межах квартири. 2) у будинку садибного типу - місце підключення відповідної інженерної мережі будинку до мережі виконавця.	Відсутній	

Виходячи із вищенаведеного (порівняльної таблиці), ТДВ «Інтерресурси» не виконало вимоги пункту 3 частини 2 статті 21 Закону № 1875 – IV від 24 червня 2004 року, а саме: з споживачами послуг укладені виконавцем послуг Договори, які не відповідають типового договору, затвердженому постановою КМУ №630, і врегулювало свої відносини з споживачами послуг на власний розсуд. При цьому, в Договорах були звужені права споживачів послуг та обов'язки виконавця послуг.

Таким чином, вищенаведена невідповідність укладених із споживачами послуг Договорів положенням, які передбачені типовим договором, може призводити до того, що споживачі послуг не матимуть змоги в повній мірі захистити свої права та законні інтереси.

Слід зазначити, що відповідно до пункту 2 рішення виконавчого комітету Кіровоградської міської ради від 26.12.2012р. №1083 виконавець послуг з централізованого опалення (ТДВ «Інтерресурси») повинно було укласти відповідні угоди з КРЕП №3 для забезпечення технічної можливості надання послуг з централізованого опалення споживачам.

За умов приведення відносин з виконавцями послуг з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій м. Кіровограда (житлово-експлуатаційними організаціями) у відповідність з положеннями рішення виконавчого комітету Кіровоградської міської ради від 26.12.2012р. №1083 в частині використання внутрішньобудинкових мереж, Товариство набуло б статусу виконавця послуг з централізованого опалення та привело б свої відносини у відповідність з вимогами чинного законодавства.

Натомість, має місце ситуація, коли Товариство збирає кошти за відпущену теплову енергію, та не може гарантувати споживачам надання послуг в повному обсязі за кількісними та якісними характеристиками.

Відтак, дії ТДВ «Інтерресурси», які полягають в укладенні з споживачами послуг договорів на виробництво та постачання теплової енергії, в яких були звужені права споживачів послуг та обов'язки виконавця послуг, що не передбачено нормами типового договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 липня 2005 року №630, та суперечить вимогам пункту 3 частини 2 статті 21 Закону України «Про житлово-

комунальні послуги», містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною 1 статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку надання послуг з централізованого опалення, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Відповідно до частини 3 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

У зв'язку з викладеним та на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пункту 3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 року №32-р, та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 30.03.2001р. за №291/5482, зі змінами та доповненнями, адміністративна колегія Кіровоградського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

РЕКОМЕНДУЄ:

ТДВ «Інтерресурси» припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунути причини виникнення цього порушення і умови, що їм сприяють, та усунути їх наслідки шляхом укладення із споживачами послуг з централізованого опалення договорів про надання послуг з централізованого опалення, з метою приведення їх до вимог пункту 3 частини 2 статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», пункту 8 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою КМУ №630.

Про результати розгляду рекомендацій повідомити територіальне відділення в десятиденний строк з дня їх отримання та у двохмісячний строк надати підтверджуючі документи про їх виконання.

Звертаємо увагу, що згідно з частиною 2 статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Згідно з частиною 3 статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання рекомендації у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Голова адміністративної колегії –
в.о. голови обласного територіального
відділення

Л. Кондратенко